

รายงานสถานการณ์สินค้าข้าวในฟิลิปปินส์

1. สถานการณ์การผลิตและการบริโภค

ฟิลิปปินส์เป็นตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่อันดับสองของอาเซียน ด้วยจำนวนประชากรประมาณ 112 ล้านคน ในปัจจุบันและเป็นประเทศที่บริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ชาวฟิลิปปินส์บริโภคข้าวจำนวนมากโดยมีอัตราการบริโภคประมาณ 133 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลักที่ต้องรับประทานกับอาหารทุกประเภท ขนมหวานและขนมทานเล่นหลายชนิด ยังทำมาจากข้าวด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ฟิลิปปินส์ไม่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ โดยจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศประมาณ 2 – 3 ล้านตันต่อปี

1.1 การผลิต

- ข้อมูลจาก USDA ระบุว่าในปีการผลิต 2565/66 ฟิลิปปินส์มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว 4.70 ล้านเฮกตาร์ ลดลงจากปีการผลิต 2564/65 ที่มีพื้นที่เพาะปลูก 4.80 ล้านเฮกตาร์ สำหรับผลผลิตข้าวระบุว่า ในระหว่างปีการผลิต 2563/64 - 2564/65 ฟิลิปปินส์มีผลผลิตข้าวเฉลี่ยปีละ 12.48 ล้านตัน สำหรับปีการผลิต 2565/66 คาดว่าฟิลิปปินส์จะมีผลผลิตข้าวประมาณ 12.41 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 1.04 จากปีการผลิต 2564/65 ที่มีปริมาณผลผลิตข้าว 12.54 ล้านตัน และคาดการณ์ว่าผลผลิตต่อเฮกตาร์จะอยู่ที่ 4.10 ตันต่อเฮกตาร์

- สำนักงานสถิติแห่งชาติฟิลิปปินส์ (PSA) คาดการณ์ว่าในช่วงไตรมาสที่ 4/2565 (เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2565) จะมีปริมาณผลผลิตข้าวเปลือก 4.87 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 4.1 จากช่วงเดียวกันของปี 2564 ที่มีปริมาณ 5.08 ล้านตัน

- ฟิลิปปินส์มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวคิดเป็นร้อยละ 35 ของพื้นที่เพาะปลูกพืชเกษตรทั้งหมด ทั้งนี้ ในอนาคตคาดว่าจะการผลิตจะเติบโตอย่างจำกัด ด้วยพื้นที่การเกษตรมีที่ว่างไม่เพียงพอ เพราะประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและประกอบไปด้วยเกาะเล็กๆหลายเกาะ ไม่เหมาะต่อการขยายการผลิตข้าว นอกจากนี้ พื้นที่ชุ่มน้ำหรือพื้นที่เพาะปลูกพืชอื่นๆ มีจำกัด ในขณะที่พื้นที่อาศัยเขตเมืองขยายเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้น

1.2 การบริโภค

- ระหว่างปี 2563/64 – 2564/65 ฟิลิปปินส์บริโภคข้าวเฉลี่ย 15.10 ล้านตันข้าวสารต่อปี สำหรับปี 2565/66 คาดว่าฟิลิปปินส์จะมีการบริโภคข้าวจำนวน 15.80 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจากปี 2564/65 ที่มีการบริโภค 15.40 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.60 ทั้งนี้ ฟิลิปปินส์มีการบริโภคข้าวโดยประมาณ 36,000 ตันต่อวัน

- ข้อมูลจาก USDA ระบุว่า การบริโภคข้าวคิดเป็นประมาณร้อยละ 20 ของงบประมาณของครัวเรือนชาวฟิลิปปินส์ แต่สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้น้อยหรือยากจนอาจคิดเป็นถึงประมาณร้อยละ 30

สถานการณ์การผลิตและการบริโภคข้าวภายในประเทศ

ข้อมูล	ปี 2563/64	ปี 2564/65	ปี 2565/66	Δ % 65/66
พื้นที่เพาะปลูก (ล้านเฮกตาร์)	4.76	4.80	4.70	-2.08
การผลิต (ล้านตัน)	12.42	12.54	12.41	-1.04
การบริโภคข้าว (ล้านตัน)	14.80	15.40	15.80	2.60
การนำเข้าข้าว (ล้านตัน)	2.95	3.75	3.60	-4.00

ที่มา : USDA (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2566)

1.3 สต็อกข้าวภายในประเทศ

ณ วันที่ 1 มกราคม 2566 ฟิลิปปินส์มีปริมาณสต็อกข้าวรวม 1.77 ล้านตัน ลดลงจากวันที่ 1 ธันวาคม 2565 ที่มีปริมาณสต็อก 2.53 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 30.3 และลดลงจากวันที่ 1 มกราคม 2565 ที่มีปริมาณสต็อก 1.90 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 5.1 โดยแบ่งเป็นสต็อกข้าวครัวเรือน 1.07 ล้านตัน สต็อกข้าวเชิงพาณิชย์ 5.84 แสนตัน และสต็อกข้าวของหน่วยงาน National Food Authority (NFA) 1.15 แสนตัน

SECTOR	Percent share to total stocks	Stocks, in thousand metric tons			Percentage Change	
		01 January 2022	01 December 2022	01 January 2023	Year-on-Year	Month-on-Month
TOTAL STOCKS	100.0	1,859.45	2,534.59	1,765.49	-5.1	-30.3
Household	60.4	991.56	1,476.28	1,066.85	7.6	-27.7
Commercial	33.1	659.56	933.01	583.73	-11.5	-37.4
NFA	6.5	208.33	125.30	114.91	-44.8	-8.3

ที่มา:Philippine Statistics Authority (เข้าถึงข้อมูลวันที่ 30 เมษายน 2566)

2. การส่งออก

2.1 ผลผลิตข้าวของฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศ แต่จะมีการส่งออกข้าวบางส่วน โดยส่วนใหญ่จะเป็นข้าวกลุ่มคุณภาพพิเศษและส่งออกไปยังประเทศที่มีแรงงานชาวฟิลิปปินส์อาศัยอยู่โดยเฉพาะ ภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยระหว่างปี 2563 – 2565 ฟิลิปปินส์ส่งออกข้าวเฉลี่ยปีละ 396.53 ตัน โดยในปี 2565 ฟิลิปปินส์ส่งออก 465.86 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีปริมาณ 410.69 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.43

2.2 สำหรับปี 2566 (เดือนมกราคม) ฟิลิปปินส์ส่งออกข้าวปริมาณ 41.08 ตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ที่มีปริมาณส่งออก 39.15 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.93 ตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และกาตาร์ ตามลำดับ

สถิติการส่งออกปี 2563 – 2566 (เดือนมกราคม)

ประเทศ	ปริมาณส่งออก (ตัน)					ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)			△%
	2563	2564	2565	2565	2566	2565	2565	2566	
				มกราคม			มกราคม		
โลก	313.04	410.69	465.86	39.15	41.08	100	100	100	4.93
1. ซาอุดีอาระเบีย	57.16	58.40	62.14	20.37	21.39	13.34	52.05	52.08	4.99
2. UAE	112.34	142.19	112.83	18.77	19.65	24.22	47.95	47.84	4.68
3. กาตาร์	54.10	78.38	79.30	-	0.04	17.02	-	0.09	-

ที่มา : Global Trade Atlas

3. การนำเข้า

3.1 ในระหว่างปี 2563 - 2565 ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าวเฉลี่ยปีละ 2.97 ล้านตัน โดยในปี 2565 ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าวปริมาณ 3,868,392 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีการนำเข้า 2,952,270 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.03

3.2 สำหรับปี 2566 (เดือนมกราคม) ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าวปริมาณ 235,382 ตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2564 ที่มีปริมาณนำเข้า 307,553 ตัน หรือลดลงร้อยละ 23.47 โดยแหล่งนำเข้าข้าวสำคัญอันดับ 1 คือ เวียดนาม (ร้อยละ 84.05) รองลงมาได้แก่ เมียนมา (ร้อยละ 9.16) และไทย (ร้อยละ 4.91) ตามลำดับ

สถิติการนำเข้าปี 2563 – 2566 (เดือนมกราคม)

	ประเทศ	ปริมาณนำเข้า (ตัน)					ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)			△% 2565/66
		2563	2564	2565	2565	2566	2565	2565	2566	
					มกราคม			มกราคม		
	โลก	2,087,022	2,952,270	3,868,392	307,553	235,382	100	100	100	-23.47
1.	เวียดนาม	1,789,752	2,495,112	3,187,629	230,860	197,846	82.40	75.06	84.05	-14.30
2.	เมียนมา	158,074	208,790	234,877	26,287	21,554	6.70	8.55	9.16	-18.01
3.	ไทย	67,733	150,592	197,460	39,535	11,555	5.10	12.85	4.91	-70.77
4.	ปากีสถาน	10,245	31,094	209,460	8,341	1,601	5.41	2.71	0.68	-80.80
5.	จีน	35,254	33,725	12,436	783	1,565	0.60	0.25	0.66	100.00

ที่มา : Global Trade Atlas

	ประเทศ	มูลค่านำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)					ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)			△% 2565/66
		2563	2564	2565	2565	2566	2565	2565	2566	
					มกราคม			มกราคม		
	โลก	821.60	1,134.50	1,212.55	100.25	65.72	100	100	100	-34.44
1.	เวียดนาม	649.39	903.85	968.65	73.61	55.93	79.89	73.43	85.11	-24.02
2.	เมียนมา	51.11	65.40	60.14	6.95	4.93	4.96	6.93	7.50	-29.06
3.	ไทย	27.45	55.32	64.17	12.72	3.00	5.29	12.69	4.56	-76.45
4.	ปากีสถาน	3.22	9.81	53.44	2.47	0.38	4.41	2.47	0.58	-84.72
5.	จีน	46.98	42.10	37.01	0.23	0.33	3.05	0.23	0.50	44.95

ที่มา : Global Trade Atlas

3.2 ฟิลิปปินส์ออกกฎหมายเปิดเสรีนำเข้าข้าว (Rice Tariffication Bill Rice หรือ Republic Act No.11203) มาบังคับใช้แทนนโยบายการจำกัดการนำเข้าข้าวเชิงปริมาณ (Quantitative Restrictions – QR) โดยคาดหวังว่าจะช่วยลดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้สินค้ามีราคาต่ำลง โดยกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม 2562 สรุปรายละเอียดของกฎหมายดังกล่าว ดังนี้

(1) ข้าวที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 35 และนอกประเทศอาเซียนเสียภาษีร้อยละ 40 ภายในปริมาณนำเข้า (Minimum Access Volume: MAV) 350,000 ตัน และร้อยละ 180 สำหรับปริมาณนอก MAV (ซึ่งเป็นอัตราเพดานสูงสุด แต่ปัจจุบันฟิลิปปินส์เรียกเก็บที่ร้อยละ 50)

(2) ผู้นำเข้าจะต้องขอใบอนุญาตนำเข้า รวมทั้งใบอนุญาตสุขอนามัยและใบอนุญาตสุขอนามัยพืชจากหน่วยงาน Bureau of Plant Industry (BPI) ภายใต้กระทรวงเกษตร (Department of Agriculture: DA) ก่อนการนำเข้า เพื่อป้องกันแมลงหรือศัตรูพืชเข้ามาในประเทศฟิลิปปินส์

(3) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมข้าว (RCEF) โดยจะนำรายได้จากการเก็บภาษีนำเข้าข้าวจำนวน 10 พันล้านเปโซต่อปี มาจัดตั้งเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนชาวนาฟิลิปปินส์ให้สามารถแข่งขันกับข้าวที่นำเข้ามาได้

ทั้งนี้ การออกกฎหมาย Rice Tariffication Bill ของฟิลิปปินส์ ทำให้ช่องทางการซื้อขายในแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) โดยหน่วยงาน National Food Authority (NFA) ถูกยกเลิกตามกฎหมายดังกล่าวไปด้วยและได้ยกเลิกอำนาจหน้าที่ของ NFA ในการออกใบอนุญาต การจดทะเบียนสำหรับผู้นำเข้า ผู้ค้า ผู้ดำเนินการคลังสินค้า ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกและอื่นๆ โดย NFA จะยังคงมีบทบาทสำคัญเฉพาะด้านการควบคุมและรักษาเสถียรภาพราคาในประเทศ รวมทั้งการรักษาปริมาณสต็อกข้าวภายในประเทศเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร

3.3 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2562 กระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ออกคำสั่ง Memorandum Order No. 28 on Supplementary provision to DA Department Circular No.4, series of 2016 เกี่ยวกับ Guidelines on the importation of plants, planting materials and plant products for commercial purposes กำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยการนำเข้าข้าวที่เข้มงวดมากขึ้น ในขั้นตอนการออกใบ Sanitary and phytosanitary import clearance (SPSIC) เพื่อครอบคลุมการตรวจสอบสารโลหะหนักระดับสารตกค้างกำจัดศัตรูพืช สารปนเปื้อน/สิ่งสกปรกภายนอก รวมทั้ง microbiological parameters เพื่อควบคุมความปลอดภัยของอาหารในสินค้าข้าว ทั้งนี้ ได้กำหนดให้สินค้าข้าวจะต้องถูกจัดส่งจากประเทศต้นทางภายในวันที่กำหนดตามที่ได้รับอนุมัติและสินค้าต้องเดินทางมาถึงไม่ช้ากว่า 60 วันจากวันที่ต้องจัดส่ง

4. รูปแบบการค้าข้าวในฟิลิปปินส์

4.1 การค้าปลีกแบบสมัยใหม่ (Supermarket) ในปัจจุบัน มีรูปแบบการจัดจำหน่าย ข้าวใน 2 ลักษณะ ดังนี้

- (1) การตัดจำหน่ายเป็นกรัม/กิโลกรัม มีการจำหน่ายข้าวหลากหลายชนิด อาทิ Melagkit Premium, Jasmine, Milagrosa, Passion, Brown Healthy, California, Commodore, Platinum, Denurado และ GS Supreme
- (2) ข้าวบรรจุถุง เป็นข้าวที่บรรจุถุงในหลากหลายขนาดขึ้นอยู่กับจำนวนกิโลกรัมที่บรรจุต่อถุงมีตั้งแต่บรรจุถุง 2 กิโลกรัม 5 กิโลกรัม 10 กิโลกรัม 20 กิโลกรัม และ 25 กิโลกรัม ซึ่งข้าว Thai Jasmine ที่ระบุว่า นำเข้าจากไทย เป็นข้าวที่มีราคาสูงที่สุดในขนาดบรรจุถุง 5 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีข้าวออร์แกนิกอยู่ด้วย เช่น Red rice, Brown rice และ Black rice มีหลากหลายขนาดบรรจุเช่นเดียวกัน

4.2 การค้าในตลาดแบบดั้งเดิม ส่วนใหญ่จะเป็นข้าวแบบตัดจำหน่ายที่มีข้าวหลากหลายประเภท อาทิ Sinandomeng, Well milled rice, Denorado, Ganador, Thai rice, Blue Bird, Sung Song, Thai Jasmine, Fancy rice, Malangkit เป็นต้น และยังมีข้าวออร์แกนิก อาทิ Red rice, Brown rice, Black rice, Perurutong และ Ifugao นอกจากนี้ ใน ตลาดนี้ยังพบร้านค้าที่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารแห่งประเทศไทย (NFA) ให้จำหน่ายข้าว NFA ที่มีราคา ถูกกว่าราคาข้าวทั่วไป ซึ่งพบว่า Sinandomeng เป็นข้าวที่มีผู้บริโภคเลือกซื้อมากที่สุด

5. สถานการณ์ราคาข้าว ณ วันที่ 28 เมษายน 2566

5.1 ราคาข้าวท้องถิ่น (Local Rice) ดังนี้

- ข้าวคุณภาพพิเศษ ราคา 48.00 – 60.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 30.24 – 37.80 บาทต่อ กก.)
- ข้าวพรีเมียม ราคา 42.00 – 49.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 26.46 – 30.87 บาทต่อ กก.)
- ข้าวขั้วดีคุณภาพดี ราคา 39.00 – 46.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 24.57 – 28.98 บาทต่อ กก.)
- ข้าวทั่วไป ราคา 34.00 – 42.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 21.42 – 26.46 บาทต่อ กก.)

5.2 ราคาข้าวนำเข้า (Imported Rice) ดังนี้

- ข้าวคุณภาพพิเศษ ราคา 50.00 – 58.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 31.50 – 36.54 บาทต่อ กก.)
- ข้าวพรีเมียม ราคา 43.00 – 52.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 27.09 – 31.76 บาทต่อ กก.)
- ข้าวขั้วดีคุณภาพดี ราคา 40.00 – 46.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 25.20 – 28.98 บาทต่อ กก.)
- ข้าวทั่วไป ราคา 37.00 – 44.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 23.31 – 27.72 บาทต่อ กก.)

ที่มา: กระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ / อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 1 เปโซ เท่ากับ 0.63 บาท

6. การสำรวจราคาขายปลีกข้าวในซูเปอร์มาร์เก็ต/ห้างสรรพสินค้าในเขตเมโทรมะนิลา

ชนิดข้าว	ขนาดบรรจุภัณฑ์	ราคา (เปโซ)	หมายเหตุ
Sinandomeng Rice	5 กิโลกรัม	305 - 311	ข้าวท้องถิ่น
Sinandomeng Rice	10 กิโลกรัม	565 - 591	ข้าวท้องถิ่น
Jasponica Rice	2 กิโลกรัม	211	ข้าวท้องถิ่น
Jasponica Rice	5 กิโลกรัม	453	ข้าวท้องถิ่น
Jasponica Rice	10 กิโลกรัม	879	ข้าวท้องถิ่น
Dinorado Rice	2 กิโลกรัม	142	ข้าวท้องถิ่น
Dinorado Rice	5 กิโลกรัม	354 - 379	ข้าวท้องถิ่น
Dinorado Rice	10 กิโลกรัม	670	ข้าวท้องถิ่น
Premium Rice	2 กิโลกรัม	177	ข้าวท้องถิ่น
Premium Rice	5 กิโลกรัม	405	ข้าวท้องถิ่น
Premium Rice	10 กิโลกรัม	793	ข้าวท้องถิ่น
Thai Hom Mali Rice	2 กิโลกรัม	235 - 249	สินค้านำเข้า
Thai Hom Mali Rice	5 กิโลกรัม	520 - 619	สินค้านำเข้า
Thai Hom Mali Rice	10 กิโลกรัม	960 - 1200	สินค้านำเข้า
Thai Jasmine Rice	2 กิโลกรัม	183 - 195	สินค้านำเข้า
Thai Jasmine Rice	5 กิโลกรัม	419 - 445	สินค้านำเข้า
Thai Jasmine Rice	10 กิโลกรัม	799 - 835	สินค้านำเข้า
Japanese Rice	2 กิโลกรัม	183 - 235	สินค้านำเข้า
Japanese Rice	5 กิโลกรัม	453 - 515	สินค้านำเข้า
Brown Rice	2 กิโลกรัม	211	ข้าวท้องถิ่น
Brown Rice	5 กิโลกรัม	453 - 473	ข้าวท้องถิ่น
Basmati Rice	2 กิโลกรัม	461	สินค้านำเข้า
Sticky Jasmine Rice	5 กิโลกรัม	407	ข้าวท้องถิ่น
Organic Rice	2 กิโลกรัม	201 - 245	สินค้านำเข้า

ที่มา: การสำรวจห้างซูเปอร์มาร์เก็ตในเมืองมากาตี เขตเมโทรมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เดือนพฤษภาคม 2565

7. โอกาส อุปสรรคและความท้าทาย

โอกาส	อุปสรรค/ความท้าทาย
คุณภาพและรสชาติของข้าวไทยเป็นที่ยอมรับในตลาดฟิลิปปินส์	ราคาข้าวไทยสูงกว่าข้าวจากประเทศอื่นๆ มาก เช่น เวียดนาม ปากีสถาน เมียนมา
ไทยมีการส่งออกข้าวมายังฟิลิปปินส์มาอย่างยาวนาน มีความเชี่ยวชาญในการส่งออก	การแข่งขันในตลาดข้าวมีความรุนแรงมากขึ้น หลังฟิลิปปินส์เปิดเสรีการนำเข้าข้าว
แนวโน้มร้านอาหารไทยในฟิลิปปินส์มีจำนวนเพิ่มขึ้น	ชาวฟิลิปปินส์หันมานิยมบริโภคข้าวขาวพื้นนุ่มเพิ่มมากขึ้น แต่ข้าวไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นข้าวขาวพื้นแข็ง
จำนวนประชากรชาวฟิลิปปินส์มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและผู้บริโภคมีรายได้สูงขึ้น	การแอบอ้างใช้ชื่อข้าวไทยในการจำหน่ายข้าวจากแหล่งอื่น ๆ
การเปิดเสรีนำเข้าข้าว ทำให้เปิดโอกาสในการส่งออกข้าวของไทย	ชื่อข้าวหอมมะลิไทย (Thai Hom Mali Rice) ยังไม่เป็นที่รู้จัก และคุ้นเคยของผู้บริโภค

8. ประเด็นสำคัญ/สถานการณ์ COVID-19

8.1 หลังจากฟิลิปปินส์เปิดเสรีนำเข้าเมื่อเดือนมีนาคม 2562 พบว่า ปริมาณนำเข้าข้าวของฟิลิปปินส์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าวราคาถูก (ข้าวเวียดนาม) ทำให้ผู้ค้า (Traders) กดราคารับซื้อข้าวภายในประเทศ ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องและเกษตรกรชาวนาได้รับความเดือดร้อน โดยเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว

8.2 เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562 กระทรวงเกษตร (Department of Agriculture) ประกาศเปิดการไต่สวนขั้นต้น (Preliminary Investigation) เพื่อใช้มาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard Measure) สำหรับสินค้าข้าว ภายใต้พิกัดศุลกากร 1006.30.30 1006.30.40 1006.30.91 และ 1006.30.99 โดยอ้างว่าอุตสาหกรรมข้าวภายในประเทศได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงจากปริมาณนำเข้าข้าวที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2562 กระทรวงเกษตรได้ประกาศยุติการไต่สวนดังกล่าวและรัฐบาลได้ให้เงินช่วยเหลือแก่เกษตรกรชาวนาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากราคาข้าวเปลือกตกต่ำแทน

8.3 การบังคับใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยการนำเข้าข้าวที่เข้มงวดมากขึ้นของรัฐบาลฟิลิปปินส์ตามข้อ 3.3 ทำให้เป็นอุปสรรคในการนำเข้าข้าว โดยการกำหนดกฎระเบียบดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ในการชะลอการนำเข้าข้าวในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวและลดแรงกดดันจากกลุ่มเกษตรกรชาวนาท้องถิ่น ซึ่งก่อนหน้านี้ได้เรียกร้องให้รัฐบาลบังคับใช้มาตรการ Safeguard เพื่อแก้ไขปัญหาการไหลทะลักของปริมาณข้าวนำเข้าที่มีราคาถูกส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกตกต่ำ

8.4 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19 ทำให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องใช้มาตรการปิดเมือง (Lockdown) และมาตรการกักกันชุมชนขั้นสูง (Enhanced Community Quarantine) พื้นที่เกาะลูซอน รวมถึงเมโทรมานิลา เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดฯ ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ยืนยันว่าข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักจะมีเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในช่วงของการปิดเมืองจากปริมาณข้าวในสต็อกของ NFA และผลผลิตข้าวที่กำลังเก็บเกี่ยว รวมถึงปริมาณข้าวที่นำเข้าโดยเอกชนมาก่อนหน้านี้อย่างต่อเนื่อง

8.5 รัฐบาลฟิลิปปินส์วางแผนจะจัดซื้อข้าวปริมาณ 300,000 ตันในรูปแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G to G) จากประเทศผู้ผลิตข้าวสมาชิกอาเซียน เช่น ไทย เวียดนาม เมียนมา และนอกอาเซียน เช่น อินเดีย และปากีสถาน

เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวในสต็อกในช่วงวิกฤติ COVID-19 โดยมอบหมายให้หน่วยงาน Philippine International Trading Corporation (PITC) ภายใต้กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์เป็นผู้ดำเนินการ ต่อมาเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2563 หน่วยงาน PITC ได้จัดประชุมการนำเข้าข้าวแบบ G to G ปริมาณ 300,000 ตันดังกล่าวผ่านระบบ Teleconference (zoom) โดยมีประเทศเข้าร่วมเสนอขาย 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา เวียดนาม ไทย และอินเดีย โดยกรมการค้าต่างประเทศในฐานะผู้แทนรัฐบาลไทยได้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว และเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2563 หน่วยงาน PITC ได้แจ้งผลการประเมินการเสนอราคาขายต่อประเทศผู้เข้าร่วมการประชุม (Bid Ranking of Qualified Bids)

8.6 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2563 กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์ ออกมาระบุว่า หน่วยงาน PITC จะยุติการดำเนินการนำเข้าข้าวแบบ G to G เนื่องจากขณะนี้ไม่มีความจำเป็นต้องนำเข้าข้าว G to G ดังกล่าว หลังจากรัฐบาลเวียดนามได้ยกเลิกการห้ามส่งออกข้าวตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2563 เป็นต้นมา ทำให้สามารถคาดการณ์สถานการณ์ปริมาณสต็อกข้าวในประเทศได้ นอกจากนี้ เห็นว่าการนำเข้าข้าวโดยภาคเอกชนตามปกติ จะทำให้รัฐบาลมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีนำเข้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเงินภาษีนำเข้าข้าวจะถูกจัดเก็บเข้ากองทุน RCEF เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมข้าวในประเทศ อย่างไรก็ตาม ตามรายงานข่าวก่อนหน้านี้ระบุว่าหน่วยงาน PITC ประสบปัญหาในการขอรับเงินงบประมาณในการจัดซื้อข้าวดังกล่าวจากกระทรวงงบประมาณและการจัดการ (Department of Budget and Management: DBM)

8.7 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2564 ประธานาธิบดี Rodrigo R. Duterte ได้ลงนามคำสั่ง Executive Order (EO) No.135 ปรับลดอัตราภาษีนำเข้าทั่วไป (MFN Tariff Rates) สำหรับสินค้าข้าวเป็นการชั่วคราว 1 ปี ดังนี้

สินค้า/พิกัดศุลกากร	MFN Tariff Rate (ร้อยละ)		
		อัตราปัจจุบัน	อัตราตามคำสั่ง EO No.135
Rice HS: 02.03	In-quota	40	35
	Out-quota	50	35

ทั้งนี้ การออกคำสั่งดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการขยายแหล่งนำเข้าข้าวเพิ่มเติมนอกเหนือจากการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเพิ่มอุปทานข้าวในประเทศและเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงด้านอาหารท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รวมทั้งเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและลดแรงกดดันต่ออัตราเงินเฟ้อ

8.8 เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2565 ประธานาธิบดี Rodrigo R. Duterte ได้ลงนามคำสั่ง Executive Order (EO) No.171 ขยายระยะเวลาการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าทั่วไป (MFN Tariff Rates) เป็นการชั่วคราวสำหรับสินค้าข้าวออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2565 จากเดิมที่มีกำหนดครบอายุการบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างยูเครนและรัสเซีย และเพื่อเพิ่มอุปทานข้าวในประเทศ รวมทั้งเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารของประเทศ

8.9 เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2565 ประธานาธิบดี Ferdinand R. Marcos, Jr. ได้ลงนามคำสั่ง Executive Order (EO) No.10 ขยายระยะเวลาการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าทั่วไป (MFN Tariff Rates) เป็นการชั่วคราวสำหรับสินค้าข้าว รวมถึงสินค้าเนื้อสุกร ข้าวโพด และถั่วเหลืองที่มีกำหนดครบอายุการบังคับใช้ในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 ออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2566 ทั้งนี้ การออกคำสั่งดังกล่าวระบุถึงความจำเป็นในการขยายระยะเวลา

การปรับลดภาษีนำเข้า MFN สำหรับเนื้อสุกร ข้าวโพด ข้าว และถั่วเหลืองเพื่อรักษาเสถียรภาพราคา และสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารของประเทศ รวมทั้งเพื่อช่วยเพิ่มอุปทานสินค้าเกษตรพื้นฐานในประเทศ ลดค่าไฟฟ้าและกระจายแหล่งอุปทาน

9. สถานการณ์ความเคลื่อนไหวล่าสุดในตลาดข้าวฟิลิปปินส์ (เดือนเมษายน 2566)

9.1 National Food Authority (NFA) เสนอให้มีการจัดหาหรือนำเข้าข้าวแบบปริมาณ 330,000 ตัน เพื่อเพิ่มสต็อกข้าวสำรองซึ่งขณะนี้ต่ำเกินไป อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันภายใต้กฎหมายเปิดเสรีนำเข้าข้าวของฟิลิปปินส์ ผู้ค้าเอกชนเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าข้าว ในขณะที่หน้าที่ของหน่วยงาน NFA ถูกจำกัดไว้เพียงการสต็อกข้าวสำรองฉุกเฉิน แต่ภายใต้กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ The Presidential office หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย (Designated agency) สามารถตัดสินใจนำเข้าข้าวสำหรับสต็อกข้าวของ NFA ได้ ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าสต็อกข้าวสิ้นปีของฟิลิปปินส์อยู่ที่ประมาณ 1.69 ล้านตัน เทียบเท่ากับสต็อกสำรอง 45 วัน เพียงครึ่งหนึ่งของสต็อกข้าว 90 วัน ที่จำเป็นในการรักษาเสถียรภาพราคา

9.2 สหพันธ์เกษตรกรเสรีของฟิลิปปินส์ (FFF) กล่าวเตือนอาจเกิดวิกฤตข้าวซ้าร่อยเหมือนในปี 2561 เนื่องจากปัจจุบันเกิดสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เช่น ราคาข้าวที่พุ่งสูงขึ้นและปัญหาการขาดแคลนอุปทาน ทั้งนี้ แม้ว่าอุปทานข้าวของประเทศจะเพียงพอไปจนถึงเดือนมิถุนายน 2566 แต่คาดว่าจะอาจเกิดภาวะขาดแคลนได้ในช่วง Lean Months ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงกันยายน 2566 ดังนั้น รัฐบาลไม่ควรปล่อยให้เกิดวิกฤตซ้าร่อย โดยในช่วงวิกฤตข้าวปี 2561 กลุ่มผู้ค้าจะฉกฉวยโอกาสกักตุนสินค้า ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ต้องเข้าแถวซื้อข้าวจากหน่วยงาน NFA ซึ่งมีการนำข้าวมาจำหน่ายในราคาที่ถูกลง นอกจากนี้ FFF ตั้งข้อสังเกตว่า หลายประเทศกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากปรากฏการณ์เอลนีโญ และการผลิตข้าวของหลายประเทศได้รับผลกระทบจากต้นทุนปุ๋ยที่สูงเช่นกัน ทำให้ความต้องการนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาพุ่งสูงขึ้น ซึ่งหากฟิลิปปินส์นำเข้าเพิ่มขึ้นก็จะทำให้ราคาข้าวในตลาดสูงขึ้นไปอีก และหากราคาข้าวในตลาดโลกสูงขึ้นต่อไป กลุ่มผู้ค้าอาจจะชะลอการนำเข้าและกรณีเลวร้ายที่สุด ภาคเอกชนอาจจะไม่นำเข้าเพราะราคาสูง

9.3 ประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส จูเนียร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ด้วยประกาศจะตั้งเป้าปลูกข้าวกินเองให้ได้ภายในปี 2570 หรือหนึ่งปีก่อนที่จะครบวาระดำรงตำแหน่ง 6 ปี โดยภายใต้โครงการระยะเวลา 5 ปีที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ของกระทรวงเกษตรจะปรับปรุงการผลิต รวมถึงการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อหาทางปลูกข้าวให้เพียงพอกับความ ต้องการ ทั้งนี้ คาดว่าภายใต้โครงการดังกล่าวอุปทานข้าวในประเทศจะอยู่ที่ 24.99 - 26.86 ล้านตัน

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

เมษายน 2566